

Bildiklerinizi paylaşmak istiyorsanız:
İsimli veya isimsiz olarak konuşmak isteyenler için
telefonum: 0542 853 8436
Kıbrıslırum okurlarım için CYTA telefonum: 99-966518
bekliyorum...

YAZI DİZİSİ

3042

KIBRIS ANLATILMAMIŞ ÖYKÜLER

3 EKİM 2016 PAZARTESİ » YENİDÜZEN ■ 17

SEVGÜL
ULUDAĞ

caramel_cy@yahoo.com

Kıbrıslırum eğitim sisteminin tarihini inceleyen Dr. Hristina Valanidu'ya göre, Kıbrıslırumlar'da eğitimin özü 1812'den beridir değişmedi...

“Kıbrıslırumlar'da eğitimin özü son 200 senedir değişmedi!” 1

► “Gerçekten de okullardaki gizli müfredat genel olarak barış ve anlayış için uğraş vermiyor - bunu da çeşitli şekillerde öğrencilerin “ötekileri”ni kabul edemeyişini yansıtmalarından anlıyoruz. Örneğin Yunan milliyetinin “en iyi milliyet” olduğunu kabul ediyorlar... “Kıbrıs'ın bir Yunan adası” olduğunu ve “Yalnızca Yunan kökenlilerin bu adada hakları olduğunu”, “Kıbrıs tarihindeki tek kurbanların da Kıbrıslırumlar olduğunu” anlatıyor bu gizli müfredat... Bunun kökleri 19ncü yüzyıl başlarına, Yunan milliyetçiliğinin gelişmeye başladığı döneme dayanıyor...”

► “1 Ocak 1812'de Lefkoşa'da ilk Yunan Okulu'nu kurmuştu - bu Kıbrıs'taki ilk cimnasyo idi. Ve bu okul kurulurken bir deklarasyon yayımlamışlardı. Kuruluş deklarasyonunda “Biz Yunaniz ve eğitimi de Yunan milliyetine ve Yunan milletine dayalı düşüncelerle geliştireceğiz” diyorlardı. Başlangıç noktası işte budur. Benden önce başka araştırmacılar da bunu söylemiştir. Ancak esas başlangıç noktası budur, 1812...”

► “Okullar EOKA'nın merkezlerine dönüşmüştü... “Biz Yunaniz, ENOSİS için mücadele ediyoruz” deniyordu okullarda... Tabii Kıbrıslırtürkler'in de bu adada yaşadığını kabul etmiyorlardı, “Bu ada her zaman Yunan'dır” diyorlardı... “Bu ada Yunanlılar'a aittir” diyorlardı. “Biz Britanya'dan kurtulma savaşı veriyoruz” diyorlardı. Ve amaçları da ENOSİS'i gerçekleştirmekti, hedefleri budur. İşte o nedenle 1960'ta Kıbrıs bağımsızlığını kazanınca, bir takım eski EOKA savaşçıları, böylesi bir anlaşmayı kabul etmenin “utanç” olduğunu düşünüyorlardı. Eski EOKA savaşçıları, çeşitli bakanlıklarda çalışan bazı Kıbrıslırumlar hiçbir zaman bu anlaşmayı kabul etmediler. Onlar için bu anlaşma, nihai çözüme giden bir aşamaydı yalnızca. Büyük hata işte buydu... Bir diğer sorun eğitimin merkezi bir yapıya sahip olmamasıydı bu yeni devlette. Eğer merkezi bir yapıya sahip olsaydı, o zaman eğitim politikalarını belirleyebilirlerdi.”

► “1967'de Yunanistan öğrenci hareketi yasaklanmıştı. Faaliyetine izin verilen tek öğrenci örgütü Kıbrıslırumlar'ın Yunanistan'daki öğrenci örgütüydü çünkü diktatörlüğü desteklemektedirler! Yani Yunanistan'daki Kıbrıslırum öğrenci hareketi, diktatörlüğü destekliyordu... Ve ENOSİS için aktivistler organize ediyorlardı 1967'den sonra ve öğretmen örgütleriyle de işbirliği yapıyorlardı. Yani tüm eğitim sistemi böylesi bir etki altındaydı. ENOSİS, Grivas, EOKA B ve Makarios... Bunlar atmosferin genel özellikleriydi...”

► “1974 olayları “Hellenosentrizm” ile ENOSİS'e karşı bir darbeydi... Kıbrıslırumlar genel olarak Yunanistan'a “anavatan” olarak güvenlerini kaybettiler. 1974 olayları Kıbrıslırumlar'ı şoke etmişti - Yunanistan Kıbrıs'ın politikalarına müdahale etmişti gerçekten ve tüm bu olaylar yaşanmıştı ve Türkiye işgale girişince de Kıbrıs'a yardım etmemişti Yunanistan. Tam tersine Yunan generaller kendileri kaçıyor ve Kıbrıslırum askerleri öylece bırakıyorlardı... Savaşın şoku, göçmenlerin şoku, “kayıplar”ın şoku yaşanıyor ve onların yanısıra bir de bu şok vardı... Ve okullarda, “Biz Yunaniz, Yunan ideallerimizi koruyacağız” deniyordu... “Kıbrıslırum toplumunun milliyetçi ruhunu arttırmak” için güçlü çabalar sarfedildi ve okulların etkinliklerinde “UNUTMUYORUM!” sloganı egemen oldu... Okullarda tarih eğitimi ve anlatılar tek taraflı bir yaklaşımla, milliyetçiliği ve şovenizmi arttırmaya yönelik bir yaklaşımla yapıldı...”

Dr. Hristina Valanidu'yla tanışmamız, bundan 30 küsur yıl öncesine dayanıyor... O zamanlar kadın hareketindeydik ikimiz de... Bari katlardan kuş uçurulmadığı yıllardı... Bütün engellemelere, tacizlere, psikolojik terör kampanyalarına, işsiz bırakılmalarımıza karşın yine de adamızın birleştirilmesi ve özellikle kadın hareketinin bir araya getirilerek ortak bir amaç için, barış için etkinlikler yapabileceğimiz için mücadele ediyorduk...

Hristina, Uluslararası Öğrenciler Birliği'ndeki (International Students' Union) görevinden adaya dönerek POGO'da çalışmaya başlamıştı. POGO, AKEL'in kadın örgütlenmesiydi... Kıbrıslı-türk banışıl kadın hareketini, Kıbrıslırum banışıl hareketiyle bir araya getirme çabalarımız çerçevesinde POGO'ya bir araya gelmeye, ortak bildirimler yayımlamaya, ortak eylemler yapmaya çalışıyorduk. Kimi zaman yurtdışında buluşuyorduk POGO yetkilileriyle... Hristina Valanidu da, POGO'da ilk tanıdığım Kıbrıslırum ilericisi kadınlarından birisiydi... 1980'li yılların başlarında daydık...

Hristina Valanidu ile Kıbrıslırum toplumunda eğitimin tarihçesi ile ilgili röportajımız şöyle:

SORU: Hristina seni ilk tanıdığım zaman öğretmenin ancak sanırım o günlerde öğretmenlik yapmıyordun, POGO'da çalışıyordun...

DR. HRİSTİNA VALANİDU: Evet, 1980'li yıllardı... Sanırım seninle tanışmamız, Uluslararası Öğrenciler Birliği'ndeki görevimden Kıbrıs'a döndüğüm zaman rastlıyoruz. Öğrenci ha-

reketini temsilen orada beş yıl çalışmışım, öğrenci hakları, dayanışma ve barış konularında uğraş veriyorduk. Prag'taydık... O dönem Türkiye'den bazı öğrenci örgütlenmeleriyle de çalışmaktaydık ancak Türkiye çok zor bir dönemden geçmekteydi ve bu öğrenci örgütlenmeleri yasaklanmışlardı... Bazı Kıbrıslırum gençlik örgütleriyle de çalışmaktaydık...

1983'te Kıbrıs'a dönmüştüm ve kadın hareketiyle çalışmaya başlamışım... Kadınların eğitimle ilgili sorunlarını ele alıyordum, POGO'nun dergisi için de çalışmaktaydım. “IKIPRIA” diye bir dergiydi bu... “Kıbrıslı kadın” demektir bu. Uluslararası ilişkiler alanında da çalışıyordum çünkü bu konuda deneyimim vardı... Sonra devlette iş alma sıram gelmişti - orta dereceli okullarda öğretmenlikti bu. Ben kimyacıyım... Kimya dersi veriyordum. Ancak aynı zamanda okullarda okutulacak müfredatı, ders kitaplarını yazacak ekipeydim de. 1995'te burslu olarak ABD'ye gittim ve orada massterim yaptım. Döduğümde pedagojik konularda çalışmaya devam ettim. Doktoramı da eğitim konusunda yaptım, pedagojik konularda. Çünkü eğitim benim siyasi düşüncelerimin önemli bir parçasıydı - eğitimde herhangi bir ilerleme kaydetmeden, siyasi hiçbir ilerleme elde edemezsiniz çünkü... O nedenle eğitim konusunda çok heyecan duyuyordum, genç insanlarla çalışma konusunda çok heyecanlıydım. Böylece Yunanistan'da doktoramı yaptım. Eğitim bakanlığıyla çalışmaya devam ediyordum... Sonra Brüksel'de Kıbrıs'ı temsil edecek bir görev başırdım. 2004 yılıydı bu...

Bu kabul edilmişti. Böylece Eğitim ve Kültür Bakanlığını temsilen Brüksel'e gittim. Kıbrıs AB üyeliğine giriyordu ve ben de bakanlık için eğitim, kültür, gençlik konularında çalışmalar yapıyordum. Çok yoğun bir dönemdi ancak ben bunu çok seviyordum çünkü uluslararası ilişkilerdeki deneyimlerime yeni ve çok yoğun deneyimler ekliyordum. Sonra okulların direktörü oldum ve bu dönemi tamamlamaya başka bir döneme geçtim - o da araştırma dönemidir.

Yani hiçbir zaman uzlaşmadığım siyasi çalışmalarımın yanısıra, şimdi de araştırmalarıma odaklanıyorum. Öğretmen olduğum dönemlerde bile hiçbir zaman siyasi çalışmalarımın vaziyetini bırakmadım, makaleler yazmayı sürdürdüm... Çünkü birşeyleri başarmanın yolu budur bu...

SORU: Şu anda tam olarak neler yapıyorsun Hristina?

DR. HRİSTİNA VALANİDU: Şu anda araştırma alanında çalışıyorum, bazı örgütlere danışmanlık yapıyorum zaman zaman, kimi zaman gruplarla çalışıyorum. Serbest çalışıyorum yani artık...

SORU: Peki ya PRIO? Onlarla çalışmayı düşünümü mü hiç?

DR. HRİSTİNA VALANİDU: Yaptıkları çalışmaların izliyorum, bir noktada onlara kendi araştırmalarımı sunmak istiyorum...

SORU: Bu çok iyi olur... Çünkü senin Kıbrıslırum toplumunda eğitimin tarihçesiyle ilgili araştırmayı geçtiğimiz Mayıs ayında dinlediğimde şoke edilmiş

muştum... Sadece ben değil, Kıbrıslırumlar'ın Sesi grubumuzdaki Kıbrıslırumlar da şoke olmuştu... Bu araştırmamda Kıbrıslırum toplumunda eğitimin içeriğinin son 200 senedir değişmemiş olduğunu anlatıyordum... Bu beni şoke etmişti... Yalnızca beni de değil, pek çok Kıbrıslırum arkadaşımızı da şoke etmişti... İşte bugünkü röportajı bu nedenle yapıyoruz...

Araştırmamda diyorsun ki Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın resmi politikası, demokratik yurttaşlık eğitimi ve bununla ilgili idealleri kunaklığı, özellikle AB üyeliğine başvuru ve üyelikten sonra... Örneğin “Birlikte yaşamaya, işbirliği ve toleransın koşullar yaratma” prensibi gibi... Ancak araştırmamda gizli bir gündem olduğunu belirtiyorsun... “Varolan küllü ile irade eksikliğinin okullarda deklare edilmiş

politikaların uygulanmasına engeldir” diyorsun. “Tarih öğretilirken, öğretmenlerin anlatıları ve okulların aktiviteleri (örneğin çeşitli kutlamalar, resmi geçitler, okullara, öğretmenlere ve öğrencilere dağıtılan direktifler, Eğitim Bakanlığı'nın ve Öğretmenlerin eğitiminin bürokratik mekanizmaları ve toplumun eğitimle ilişkileri”ni de buna örnek veriyorsun... Ve tüm bunların Kıbrıs'ta oluşturulan ilk okulla bağını ortaya koyuyorsun... DR. HRİSTİNA VALANİDU: Aşında eğitimdeki gizli gündem, öğretmenlerin anlatılarına, onların tarihi nasıl öğrettiklerine, çeşitli anma toplantılarına dayanıyor ve tüm bunlar, okullarımızın deklare ettiği genel prensipleri desteklemiyor, işte AB üyeliğimizde deklare ettiğimiz prensipleri desteklemiyor vs. Gerçekten de okullardaki gizli müfredat genel olarak barış ve anlayış için uğraş vermiyor - bunu da çeşitli şekillerde öğrencilerin “öte-

Hristina Valanidu, POGO'da iken POGO lideri Elengo Parçilli ile...

kileri”ni kabul edemeyişini yansıtmalarından anlıyoruz. Örneğin Yunan milliyetinin “en iyi milliyet” olduğunu kabul ediyorlar...

SORU: “Yunan milliyetinin en üstün milliyet olduğu” öğretiliyor...

DR. HRİSTİNA VALANİDU: Evet ve “Kıbrıs'ın bir Yunan adası” olduğunu ve “Yalnızca Yunan kökenlilerin bu adada hakları olduğunu”, “Kıbrıs tarihindeki tek kurbanların da Kıbrıslırumlar olduğunu” anlatıyor bu gizli müfredat... Gerçek tarihi olaylar ya saklanıyor, ya da anlatılmayarak bu düşünceler kuvvetlendiriliyor.

Ancak tüm bunlar son birkaç hükümetin ya da adanın bağımsızlığını kazandı 1960'tan sonra olan bir şey değildir. Bunun kökleri 19ncü yüzyıl başlarına, Yunan milliyetçiliğinin gelişmeye başladığı döneme dayanıyor...

Yunan milliyetçiliği henüz 18nci yüzyılda gelişmeye başlamıştı, bu da Kıbrıs'ı

etkilemişti... Yunan milliyetçiliğinden çok çok önceleri gelişmeye başlamıştı. Türk milliyetçiliği 19ncü yüzyılın sonlarında 20nci yüzyılın başlarında gelişmeye başlamıştı. Yani genel olarak Yunan milliyetçiliği çok daha önce gelişmişti. Bu da Kıbrıs'ın etkilendi. O dönem kilisenin lideri Başpiskopos Kiprianos idi... 1 Ocak 1812'de Lefkoşa'da ilk Yunan Okulu'nu kurmuştu - bu Kıbrıs'taki ilk cimnasyo idi. Ve bu okul kurulurken bir deklarasyon yayımlamışlardı. Kuruluş deklarasyonunda “Biz Yunaniz ve eğitimi de Yunan milliyetine dayalı düşüncelerle geliştireceğiz” diyorlardı. Başlangıç noktası işte budur. Benden önce başka araştırmacılar da bunu söylemiştir. Ancak esas başlangıç noktası budur, 1812...

Britanya idaresinde yani 1878 ile 1960 yılları arasında eğitime bakacak olursak, Başpiskopos ve Müftü, kendi dini gruplarının yani Hristiyanlar'la Müslüman-

lar'ın eğitimle ilgili konularında öncü bir rolleri vardı.

1892'de Tüm Kıbrıs için altı sınıftan oluşan ilk Cimnasyosu oluşturulurken, 1812 Hellonsentrizm (“Hellen Merkezi”) Deklarasyonu'na dayanılıyordu bu - yani klasik benzer programlar öğretiliyordu. Müfredattaki tek fark, bazı bilimler öğretilmeye başlanıyor ve müzik ve sanat gibi bazı daha çağdaş yaklaşımlar da ekleniyordu. Yani Kıbrıslırum öğrenciler, bilim alanında daha iyi bir eğitim alıyordu Yunan okullarına kıyasla. Bu açıdan şanslıydılar. Bilim açısından daha iyi kitaplara sahiptiler, daha iyi laboratuvarlara ve daha iyi öğretilme... Tüm diğer kentlerdeki cimnasyolar da aynı politikayı izliyorlardı - bu, Yunan Eğitim Bakanlığı tarafından bu cimnasyoların tanınması için bir önkoşuldu... “Yunan Eğitim Bakanlığı'nın bizi tanıması için bunu yapmamız” diyorlardı.

DEVAM EDECEK